

GELD MOET GROEIEN. ZAAD MOET VLOEIEN.

INTERVIEW MET PIET ARFEUILLE OVER DE ENSCENERING VAN 'VARKENSSTAL' NAAR P.P.PASOLINI

Op 18-jarige leeftijd maakte regisseur Piet Arfeuille kennis met het werk van Pier Paolo Pasolini. In de jaren daarop ging hij zich steeds meer verdiepen in de Italiaanse cineast-dichter. De jarenlange fascinatie voor Pasolini inspireerde Piet tot een actuele bewerking van één van zijn teksten. Dat het uiteindelijk 'Varkensstal' is geworden, vindt hij zelf verrassend. "Ik vond het één van zijn moeilijkste teksten, ik wou alles doen, behalve Varkensstal."

Porcile

Wie ooit de gelijknamige verfilming 'Porcile' zag, kan die complexiteit zeker beamen. In die film uit 1969 worden twee verhalen door elkaar verweven. Het ene verhaal draait rond een primitieve jongeman die in een vulkanisch landschap in Italië probeert te overleven door mensenvlees te eten. Het andere verhaal speelt zich af in het naoorlogse Duitsland, waar de jongeling Julian zich verzet tegen alles en iedereen: tegen zijn kapitalistische vader Herman Klots die graag wil dat hij het bedrijf overneemt, tegen zijn moeder die hem het liefst zo snel mogelijk ziet trouwen, tegen zijn activistische vriendin Ida die graag met hem op de barricades wil gaan staan.

Pasolini zet in de film het eerstegraads choquerende van kannibalisme af tegen het doodgezwegen spreekwoordelijke kannibalisme: hoe mensen elkaar opeten in de ratrace om mee te draaien in het kapitalistische systeem. In die niet-aflatende wedijver gebeuren de meest smerige dingen maar omdat het vaak nauwelijks zichtbaar is, gaat het voorbij zonder dat men er aanstoot aan neemt.

Julian wordt belaagd met alle clichés van de productiviteit die een kapitaalgericht denken inhoudt: hij moet het bedrijf van zijn vader overnemen, het opgebouwde kapitaal behouden en vergroten, hij moet trouwen en kinderen maken, die later op hun beurt het bedrijf moeten overnemen. Kortom, het geld moet groeien en het zaad moet vloeien.

Julian heeft geen zin om dat gedicteerde en normatieve spel mee te spelen. Hij vertegenwoordigt eigenlijk de nutteloosheid, zoals hij het zelf verdedigt.

In een wereld die van productiviteit haar kwintessens gemaakt heeft, blijft die boodschap actueel tot op de dag van vandaag.

Meneer Vandenbrande

Binnen de geschetste verhaalcontext blijkt er iemand te zijn die aast op het bedrijf van Klots. Meneer Vandenbrande- zoals hij in Arfeuilles bewerking heet- blijkt een dubieus verleden te hebben. In Afrika heeft hij tonnen geld verdiend en vele slachtoffers gemaakt in de oliebusiness. Klots wil hem daarmee chanteren, maar ook Vandenbrande heeft zijn huiswerk gemaakt. Hij komt op de proppen met geruchten over vreemd seksueel gedrag van Julian in de varkensstal van zijn vader. Bewijzen voor dat gedrag zijn er niet- maar 'aan geruchten hebben we genoeg in deze tijd,' zegt Vandenbrande.

In de pit van het stuk wordt aldus vermeend seksueel gedrag als pasmunt gebruikt voor misdaden tegen de mensheid. Pasolini roept vragen op over onze zin voor proportie. Welk nieuws weegt zwaarder? Speculaties over een moeilijk bespreekbaar onderwerp als seksualiteit of criminaliteit op grote schaal? De link met de huidige sensatiezucht van bepaalde mediakanalen schemert door.

Ida

In de oorspronkelijke tekst uit 1969 neemt Ida, Julians vriendinnetje, deel aan een betoging waarbij er tegen de Berlijnse muur gepist zal worden. Daarmee zat Pasolini in het brandpunt van zijn tijd. Piet maakt een even actuele vertaalslag en situeert Ida in de woke-hoek, waar de identiteitsproblematiek centraal staat. Julian sympathiseert maar gedeeltelijk met deze strijd omdat hij vindt dat daar niet het grootste probleem ligt. Als profeet van de nutteloosheid – lees 'nutteloosheid' als antoniem van 'doelgerichtheid' - hekelt hij vooral alle kwalijke gevolgen van het kapitalisme: de groeiende ongelijkheid tussen rijk en arm, de vervangbaarheid van menselijk kapitaal, de uitputting van de planeet ten gevolge van het geldgewin. Julian vindt zijn vriendinnetje bevlogen en interessant,

maar uiteindelijk ook vrij conformistisch in haar denken. Het was het grootste verdriet van Pasolini: hoe de mens altijd maar weer blijkt mee te waaien met de wind van de dag. Dat Julian dat spel niet meespeelt, maakt hem in se revolutionair, ook al heeft hij (nog) niet het talent of de verbeelding gevonden om er iets constructiefs tegenover te zetten. Sterker nog, hij valt uit.

Julian

Pasolini baseerde zich voor die uitval op de medische toestand 'catatonie'. Met open ogen ligt Julian naar het plafond te staren, zijn vuisten gebald. Een toestand die even gespannen als waakzaam is. Piet vond voor de theatrale vertaalslag inspiratie in het Japanse Hikikomori-fenomeen, waarbij jonge adolescenten zich terugtrekken in hun kamer, maanden of soms jaren aan een stuk. Moeders zetten het eten in een bordje aan de deur en voor de rest is er geen contact. Gaat het om een blokkade of is het een vorm van protest? Vermoedelijk beide...

Actuele bewerking

Dankzij die vertaalslagen blijkt 'Varkensstal' uiteindelijk behoorlijk actueel te zijn. Piet verplaatste de actie naar 2023 en maakte de vaak breed uitgemeten lyriek van het origineel spitsers. Hierdoor kreeg ook de door Pasolini bedoelde humor van deze zwartgallige farce wat meer lucht. De genderwissels in het spel dienen de komedie maar schetsen tegelijkertijd ook de relativiteit van alle labels waarbij het neo-liberalisme zweert. De rol van Julian als niet-deelnemer aan het spel mag begrepen worden als een eerste en significante stap in het tegenwerken van de orde die ons en onze levens allemaal beheerst. Want, ook al vindt Julian van zichzelf dat hij 'wegkruipt', Pasolini steekt hem een hart onder de riem: 'Het is niet omdat je voor de stilte kiest, dat je niet handelt. Je revolteert in stilte. Met de hitte van je bloed.'

